13. številka. Maribor, dne 1. aprila 1915. XLIX. tečaj.

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača za celo leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Ude „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta štev. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta štev. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 16 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsaka petitvrsta 24 vin., Izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

Nenavadno srditi boji v Karpatih.

Na 200 km dolgi bojni črti v Karpatih noč in dan boji. — V dolinah Ondave in Laborce Rusi na ogrskih tleh. — Karpatski boji velike važnosti za nadaljni razvoj vojske. — Naše čete potisnile Ruse v Bukovini čez državne meje. — Przemyslski poveljnik Kusmanek ujet v Kijevu. — Rusi priznavajo hrabrost przemyslske posadke. — Na drugih bojiščih ni posebnih dogodkov.

Letošnja Velika noč.

Ko smo lani o Veliki noči barvali in slikali pisanke, si pač nihče ni mogel misliti, da bomo letos obhajali tako strašno Veliko noč. Letos ni več pisank, da bi jih slikali; tudi ni več barv, s katerimi bi jih rudečili. Pač pa teče junaška kri, da bi z njo lahko porudečili pisanke; in če ne teče junakov kri, pa teče srčna kri domačih, ki jo prelivajo za svojimi dragimi tam daleč daleč na bojiščih. In s to srčno krvjo bodo poškropljene v duhu letošnje pisanke za milijone hrabrih vojakov, ki jim vojna dolžnost ne bo mogla dati drugačnih.

Ali si moremo tedaj v takih razmerah želeti po stari slovenski navadi „veselo Veliko noč“? Da. V nekem oziru še je bolj upravičeno, da se veselimo letošnje Velike noči. Kot slovenskemu narodu so nam v začetku vojske napočili hudi in nevarni časi trpljenja. Ni bila vojska kot taka za nas gorje. Hujše je bilo, da se je slovenski narod obdolžil, kakor da bi ne bil domoljuben. Ko so korakale hrabre čete naših slovenskih fantov in mož s petjem na bojišče, so morali drugi med zasramovanjem korakati v ječe. Celo 17 duhovnikov iz lavantinske škofije in nekaj slovenskih duhovnikov iz drugih škofij je bilo zaprtih radi „veleizdaje“ Hvala Bogu in čast c. kr. vojnemu sodišču, nedolžnost se je izkazala! Niti en slovenski duhovnik ni bil obsojen. Obsojeni so bili le posamezni gostilniški čvekači nemške, slovenske in drugih narodnosti. Slovenski narod kot tak, in zlasti naša katoliško-narodna stranka in Slov. Kmečka Zveza pa imata kristalno-čist domovinski ščit. Ali se ne smemo tega veseliti? Da. Veselimo se tega, in zato prav iz srca želimo prav veselo Veliko noč onim nedolžnim žrtvam, ki so morale toliko pretrpeti, ki pa lahko zdaj tem bolje s Kristusom obhajajo po trpljenju veselo Vstajenje.

Veselimo se dalje tega, da je naš „Slov. Gospodar“ učil v pravem duhu vrlo slovensko ljudstvo, tako, da je v teh resnih, nevarnih časih naše ljudstvo vedelo, kaj mu je storiti in kako izpolniti svoje domovinske dolžnosti. „Slov. Gospodar“ ima zato tudi zadoščenje, da se ga je ljudstvo še bolj oklenilo in povzdignilo število naročnikov nad 22.000. Velika je ta armada, do katere je pa prišel še le po dolgoletnem, truda in trpljenja polnem delovanju. Zdaj lahko obhaja veselo svojo Veliko noč.

Veselo Veliko noč lahko obhajamo kot stranka s katoliškim programom. Vojska je obsodila protiverske in protcerkvene stranke. Kaj naj zdaj dviga in tolaži strankarja, ki je hotel samo na zemlji imeti raj, nebesa pa prepustiti vrabičem, kakor je rekel njih voditelj? Kaj naj krepi in drži vojaka, katerega je njegova stranka učila, da je vera postranska stvar, strup iz Judeje i. t. d. Naš avstrijski cesar je zapisal v svojem oklicu v začetku vojske, da zaupa v Boga. Hindenburg pripisuje svoje zmage božji pomoči, versko prepričanje daje vojaku pogum in moč, da more izvrševati svoje težke dolžnosti. Ob izbruhu vojske so oblegali spovednice tudi taki, ki je vsled liberalne in socialno-demokratske brezbrižnosti že niso videli leta in leta. Naš katoliški program se je torej obnesel tudi v vojski. Naš katoliški mož ali fant je šel k sv. zakramentom, potem je pa rekel, da je miren, da se ničesar ne boji, tudi smrti ne. Tak vojak je lahko junak! Zato smo ponosni na svoj katoliški program, na svoje versko prepričanje, na katoliško stranko, ki se lahko tega veseli in v radosti obhaja Veliko noč.

Toda, ali naj imajo tudi oni veselo Veliko noč, katerim krijejo njih drage vojne gomile? Hudo je starišem, če izgubijo svojega sina, up svoje starosti, luč svojih oči, veselje svojega življenja. Hudo je izgubiti zvestega moža, bridko je otrokom, ne imeti dobrega očeta, bridko, ne videti več ljubega bratca, ženina, sorodnika i. t. d. Da tečejo solze, teče srčna kri! Vendar pa ne žalujemo, „kakor tisti, ki nimajo upanja“. Kako lepa tolažilna pisma so pošiljali padli vojaki pred smrtjo v slovo! „Naj Vas tolaži, da je tako božja volja, če padem. Morebiti nisem bil nikdar tako dobro pripravljen na smrt, in morebiti tudi ne bom več kdaj pozneje, kakor zdaj, ko moram gledati smrti v obraz. Zdaj še le prav vidim, da je pravi namen človekov, priti v večno življenje. Na zemlji ni naša prava domovina. To, da človek do starosti živi in se z boleznijo pripravlja na smrt, človeka le moti, da si misli, da je hudo, doseči malo prej in nagloma cilj človeškega življenja — srečno večnost.“ Ali niso lepe te misli? Da, tako mišljenje in prepričanje, da je veliko naših junakov padlo lepe, srečne, svete smrti, vliva hladilno olje na skeleče rane, rane ločitve, zapuščenost. Srečno padli junaki so že preboleli smrt, preslavljeni obhajajo s Kristusom Vstajenje, Veliko noč. Naj zacelijo torej tudi naše rane, glejmo, da dosežemo tudi mi večno Vstajenje, da obhajamo s padlimi svojci kdaj Veliko noč tam, kjer bo „Bog posušil vsako solzo z naših lic“.

Kaj pa tisti, ki še imajo žive svoje drage v bojnih vrstah? Strah naj izgine za ta veliki čas iz njih src! Zaupanje naj napolni z veseljem njih duše! Kaj pa oni, ki trpijo vsled vojske pomanjkanje? Upanje v boljše čase naj jih tolaži! Naj pomislijo, da je trpljenje splošno, da niso edini, ki morajo nekaj žrtvovati na oltar domovine! Kristus je šel skoz trpljenje v svoje veličanstvo. Po trpljenju pride veselje.

Obhajajmo tedaj s Kristusom veselo Veliko noč! Prosimo pa Gospoda vojskinih trum, naj skrči dneve trpljenja, da naši domovini že kmalu zasije solnce zmage, solnce miru, da bo kmalu vsak lahko obhajal po teh hudih in nevarnih časih vesele dneve zmagoslavja in mirnega blagoslovljenega življenja! Ko bomo ob dnevu Kristusovega zmagoslavja prosili za zmagoslavje naše domovine …

LISTEK.

Volčja - dolna.

(Vojni kurat Januš Golec.)

(Dalje.)

Drugi, zelo občutno neljubi naši gostje, ki so se kar v legijah pojavili ravno v Volčji dolni, so bile — uši. Bolj občutljivi bralec, posebno bralke, gospice, se bodo izpodtikale nad izrazom: častnik in pa — uš. Vsak pa, ki je vsaj nekoliko mesecev prebil na bojnem polju, mi bo pritrdil, da se zajeda uš neusmiljeno v vsakega bojevnika od prostaka do generala. Uši so nas grozno mučile v Volčji-dolni, ker so se med nami častniki tedaj prvič pojavile in nismo poznali nobenega mazila in strupa zoper to golazen. Prav do krvi so bili opraskani po celem telesu in celo noč je bilo čuti po postojankah pritajeno drganje in letele so tudi prav krhke kletvice na krvoloke, ki so nam kradli tolikanj potrebno spanje. Pameten in tedaj edino izvedljivi bojni načrt zoper te roparje spanca nam je dal naš major: vsakdanja temeljita preiskava in smrt krvolokom s pomočjo obeh ročnih palcev. Pobijali smo vsako jutro uši, a imeli smo jih vedno več in morali smo se udati v ušivo usodo, katera nas preganja in muči še sedaj. Moje in vseh strokovnjakov, ki so v tej vojski pasli in še pasejo v obilni meri uši, mnenje je, neljube živalice bodo prenehale, kadar bode zatrobila enkrat trobenta tolikanj zaželjenega miru!

Od uši pa preidem na drugega skoraj vedno smrtnega sovražnika, na kolero. Že izraz kolera požene vsakemu strah in trepet v vse ude. In ravno to strašno bolezen smo za našega bivanja v Volčji dolni občutili vsi. Omenil sem že poprej, da je med nami in gozdom curljal neznaten potoček, ki je izviral nekje na vrhu gladine. Vodo iz tega potoka smo rabili vsi za pitje in kuho. Ravno ta potoček je skrival bacile kolere, ki je naenkrat objela z ledeno smrtno roko nas in Ruse. Kolera se je pojavila v naši sosednji postojanki med pionirji. Ljudje so začeli po noči bljuvati in zjutraj je bila že vsakemu nesrečnežu v globoko upadlih očeh in v votlo donečem glasu zapisana gotova smrt. Ni minulo 24 ur in že smo ga zagrebli v gozdu. Grozna bolezen se je širila vedno bolj in bolj in začeli smo brskati po izvoru in vzroku te koščene žanjice. Preiskal se je potok in odkrili so prav že ob njegovem izviru 40 mrtvih trupel, ki so vsa ležala nepokopana v vodi. Skušali smo jih odstraniti in pokopati, a kleti Rus je ustrelil vsacega, ki se je približal mrličem. Ni preostajalo druzega, kakor, da smo pokrili potok s hlodi, nametali zemlje na vrh, in pod smrtno kaznijo je bilo vsacemu prepovedano rabiti vodo iz okuženega vrelca. Najboljša pomoč zoper kolero je po mnenju nas vseh dandanes tolikanj preganjani in psovani — alkohol. Kakor hitro so nam dali vina, ruma in tudi moštvu tople hrane, je ponehala kolera, a popolnoma je nas zapustila, ko smo ostavili isto kleto, za nas resnično Volčjo dolno.

Lahko bi vam popisal, dragi bralci, več ganljivih slučajev za razsajanja kolere, a te dogodljaje hočem natančneje opisati, če se še enkrat živ vrnem v domovino. Kot zaključek teh v domovino poslanih vrstic naj služi en doživljaj, ki se tiče uši in kolere. Kot „menažmojster“ sem moral celo našo postojanko preskrbovati z mesom. Človeku se pristudi vsak dan trdo goveje meso in naši gospodje so poželeli svinjine in teletne. Nekega popoldne med strelskim odmorom sem zajezdil svoje kljuse in ga pognal proti vasi, da kupim debelega ščetinca. Rusi so me na potu v vas obstreljevali, a kljuse je dobro teklo in jaz sem nepoškodovan došel v vas. Posrečilo se mi tudi je po dolgem baranju in kratki barantiji kupiti svinče. Ukazal sem ga zaklati in namenil sem se povrniti k tovarišem v postojanko, ko se pojavi pred menoj na konju naš Francl in dragonski ordonančni častnik. Hočeš, nočeš, moral sem z njima slabo oblečen in na prav grdem kljusetu v 35 km oddaljeni Przemysl, da nakupimo tamkaj potrebnega alkohola in nekaj boljšega za pod zob. Odjezdili smo ob 4. uri popoldne iz Volčje dolne in v trdem mraku smo bili pri kolodvoru Novega Mjasta. Precejšna množica je bila tamkaj zbrana, ustavili smo konje in jezdili v koraku. Izvlekel sem smodko in sem jo skušal prižgati, ko je zagromel prav na kolodvoru grozen pok iz topa. Po celem telesu me je spreletela nekaka mrzlica: mojemu kljusetu je bil ta pok tudi nekaj preveč za uho in ubralo jo je preko ceste po travniku v divjem galopu, da sem se komaj obdržal v sedlu. Kljuse se je vse zasoplo zopet ustavilo, napenjalo ušesa in jaz sem se ozrl nekoliko naokrog po vzroku poka. Vsi delavci, ki so popravljali železnico, so vsled strahu nehote posedli na neimenovani del telesa in se ozirali plašno okrog. Slednjič sem vendar dognal vzrok občnega strahu. Na kolo-

goslavje naše skupne avstrijske domovine, ne pozabimo moliti tudi prav posebno za ožjo slovensko domovino, da ji napoči po tem času trpljenja veseli dan vstajenja v naši skupni domovini! Iz zemlje, napojene z našo srčno krvjo, naj vzcvetejo cvetke boljše bodočnosti! V tem smislu želimo svojim ljubim sotrudnikom, naročnikom in bralcem veselo Veliko noč!

Nove določbe za uporabo moke in žita.

Z dne 28. marcem so stopile nove določbe za uporabo moke in žita v veljavo. Tudi te določbe so samo začasne. Za one ljudi, ki se hranijo od mesa, se je po novih določbah znižala količina moke, katero sme ena oseba na dan zavžiti. Znaša samo 200 g moke, dočim je po določbi z dne 24. febr. znašala 240 g. Za mesta in industrialne kraje se bo upeljalo krušne nakaznice; na Slovenskem Štajerju, kakor izvemo uradno, samo v Mariboru, Ptuju in Celju.

Za kmečko prebivalstvo velja po novih določbah to-le: Za kmečko prebivalstvo se **količina moke oziroma žita**, ki se je določila dne 24. febr. za eno osebo na dan, **ni znižala.** Kmečki človek (delavec, viničar, hlapec) sme uporabiti na dan za eno osebo (tudi otroci so všteti) 300 g žita, oziroma 240 g (približno ¾ kg) moke.

Kdor si je že izprosil (ali sam ali potom občine) od okrajnega glavarstva dovoljenje, da sme za osebo na dan več, kakor je določeno, uporabiti — ker n. pr. ne uživa mesa, nima druge moke, ne krompirja, ne fižola dovolj, ker se ne more nasitti radi težkega dela itd. — zanj **veljajo te olajšave pri zapori nadalje.**

Kdor si še ni izprosil takih **olajšav, si jih lahko izprosi**, ako ima **razloge** za prošnjo. Prošnjo lahko gospodar vloži pismeno ali ustmeno sam na glavarstvu ali potom občine. Občine tudi lahko vpošljejo prošnje za več gospodarjev skupaj, a za vsakega gospodarja mora biti utemeljitev. **Oblasti imajo nalog, da ljudomilo postopajo.**

Razlogi, ki se bodo upoštevali za olajšave pri zapori, so n. pr.: večja množina moke se potrebuje za one dni, ko bo kop v vinogradih, ko bo okopavanje krompirja, ko bo oranje, košnja, žetev, mlatitev i. t. d. To se naj navede v prošnji in tudi, koliko dni približno bo delo trajalo. Razlogi, da se za stalno dobijo olajšave, so: da nimam drugega živeža nego moko, nimam ne mesa, ne fižola, ne krompirja itd.

Če se je dovolila uporaba žita oziroma moke za krmljenje mlade ali breje **živine**, za konje in zadnje mastenje živine, za perutnino itd., **veljajo dovolitve naprej.** Kdor še nima teh dovolitev, si jih lahko izprosi.

Še enkrat opozarjamo, da so pod zaporo samo: **pšenica, rž, turšica, ječmen** in oves ter mlinski izdelki — razven otrobov — iz teh žitnih vrst. Otrobi, ajda, fižol, bob, krompir, meso, zaščimba, seno itd. itd. niso pod zaporo.

---

dvoru je bil vkopan naš 30.5 cm možnar in je oddal tedaj svoj prvi strel na sovražnika. To je bil prvi strel, ki sem ga na lastna ušesa slišal iz grla tega orjaka in nikakor si ne želim, da bi kedaj v življenju občutil njegov učinek, ko mi je že sam pok tako pognal mravljince po hrbtu. No, hvala Bogu, Rusi nimajo tega groznega morilnega orožja. Jezdili smo od Novega Mjasta naprej in po dobrem teku smo dospeli okoli 10. ure po noči v tekrat prve oblege rešeni Przemysl. Konje smo oddali dragoncem in smo se napotili iskat prenočišča. Ko v prvem hotelu so sprejeli lepo oblečenega dragonskega častnika, a za naju z Franclnom ni bilo v nobenem hotelu prostora. No, za mesto in še za hotel res nisva bila napravljena, pa tudi nisva bila nič kaj nevoljna, da so naju pognali na cesto. Usmilila se je naju slednjič neka stara, prav umazana židinja in je nama ponudila prenočišče v kuhinji, katerega sva tudi z odprtimi rokami sprejela. Postelj nama je bila torej zagotovljena, krenila sva jo naravnost v kavarno z bojnim klicem: smrt alkoholu!

V kavarni je bilo zelo malo vojaških sukenj, pač pa prav obilo onih civilnih ljudij, moških in ženskih, ki sem jih jaz grozno začrtel v času vojne, namreč takozvanih: vojnih poročevalcev in očividcev. Bili so znešeni iz vseh delov sveta in kramljali o fronti, strelskih jarkih, v katerih je že ta dvakrat bil, o žvižgu krogel, o razpoku granat i. t. d. Mene so že kar grizli ti večji del popolnoma zlagani pogovori in ne vem, če bi ne bil prvega potegnil po lažnjivih ustih, da niso v razgovoru prišli na kolero. Že samo ime kolera je napravilo na vse viden, globok utis. Sedaj so se začeli ponašati, kolikokrat je kateri cepljen proti koleri, kako prekuhava vsako trohico vode, ki jo mora rabiti i. t. d. To blebetanje pa je bilo tudi sicer potrpežljivemu Franclnu preveč. Namignil mi je in šepnil: „Le pazi, kako bodem odgnal te zajce enega za drugim.“ Nato mi je začel prav glasno razlagati, kako umirajo njegovi pionirji vsak dan prav tik njega na koleri, on prihaja prav od tamkaj in se še umil ni danes. Pogledal sem na časnikarje, vsi so zrli nemo in prestrašeno drug na druzega, češ: bežimo!

(Dalje prihodnjič.)

Slike iz vojne.

Slovenska kri nikdar ne sfali.

Pismo infanterista **Franc Cigula**, ki je prideljen 87. pešpolku 16. vojni stotniji in se nahaja na južnem boj šču, svojim staršem pri **Sv. Lovrencu v Sl. gor.** se glasi:

Zlati moji stariši, brat in sestre! Srčno pozdravljam vse skupaj in sploh celi rojstni kraj. Oh, ko bi si mogel jaz ugasiti željo, da bi še vsaj enkrat dosegel vstop v svojo rojstno hišo! Padel bi na kolena pred Vas in bi s sklenjenimi rokami zahvalil Najsvetejšega za srečno povrnitev nazaj v ljubo slovensko domovino. Ali kaj mi pomaga, vse želje so zastonj! Vendar pri tem ne pozabim molitve, katere ste me, draga mati, učili v mladostnih letih. Sedaj jih dnevno zvesto opravljam, ako mi je le količkaj mogoče, ako pa ne, pa vsaj na kratko zmislim na Onega, ki je vsemogočen, in s tem so mi podaljšani moji grozni dnevi. Dragi oče in mati! Vprašam Vas, ali bi mogli z lahkim srcem gledati svojega sina, kateri je mnogo dni pa noči prezebel in prečul na prostem polju, zdihujoč proti nebu: Ah, ljubi Bog, pomagaj ubogim ranjencem, ki okoli mene prosijo pomoči! Daj jim kruha in polajšanje groznih bolečin! Ali kaj mi pomaga, ker moral sem sam dobro paziti na sovražnikove krogle in na naše častnike, da bomo mogli srečno premagat sovražnika. In to je trajalo dan za dnevom, mesec za mesecem, tako, da sem moral preživeti celih šest mesecev na prostem bojnem polju zakopan v mrzlo zemljo, kakor črv. A hvala Onemu, ki me je obvaroval še dosedaj grenke smrti. Tudi zanaprej se izročim v božje roke, da bi mi Bog prizanesel. Sedaj smo prišli slabotni nazaj v S....., da tu malo odpočijemo in dobimo obleke in več drugih stvari. Potem pa zopet nazaj v boj. Hvala Bogu, **nam Slovencem dosedaj še ni srce obupalo** in tudi ne bo! Z hrabrim srcem smo začeli in hočemo tudi korajžni ostati, dokler ne bo izvršena naša zmaga za domovino in cesarja. Borili se bomo in če treba tudi do zadnje kaplje krvi. **Saj slovenska kri nikdar ne sfali!**

Dragi domači! Kadar ste pri molitvi, spomnite se tudi svojega sina in brata, kateri je daleč proč od Vas ter sploh pripravljen življenje dati za drago domovino. Mogoče še pridem enkrat nazaj. Če pa umrjem v tujem svetu, pa bom prosil tam gori za Vas, da Vas pripelje božja roka v večno veselje, kjer ni trpljenja in sovraštva.

Sestra Treza in brat Alojz sta mi tudi pisala. Od nas domačih nas je že malo tukaj. Tukaj je zdaj strašna zima. Blizu mene so še bolehnečki županov sin, Zelenjak, Korenjakov, Gomilšak, Kovačec in Janškec, nekaj pa so jih Srbi ujeli. Zdaj pa še Vas pozdravlja Vaš sin in brat Franc.

Slovenski ulanec na Rusko-Poljskem.

Jožef Juger, dodeljen c. kr. ulanskemu polku št. 5 (polkovni štab), vojna pošta 57, piše dne 18. marca svojim starišem v Borecih pri **Sv. Križu na Murskem polju:**

Predragi! Želite izvedeti, kako se mi godi. Moram reči, še ne prehudo. Denarja je zadosti, samo kupiti si ne morem ničesar, ker nikjer ničesar ni. Niti najpotrebnejših vsakdanjih stvari, kakor milo, pisalnih potrebščin itd. ne morem dobiti. Mesa dobim precej, tudi kruha in suhorja ter tobaka je dovolj. Torej ne trpim pomanjkanja.

Že od januarja je nastanjen naš štab v zapuščeni ruskopoljski vasi L... ne daleč od železniške proge Krakov-Varšava. Jaz sem pri dobrih ljudeh. Poljaki so jako pobožni, kar pričajo raznovrstna znamenja ob cestah in potih. Sedaj v vojnem času imajo razobešene zunaj na stenah razne podobe Boga in Marije, da jim obvarujeta dom požarov. Vasi so redke in revne, mesta ne mnogo boljša. Hiše so lesene in s slamo krite. Spredaj stanujejo ljudje, zadaj pa živina. Zato je povsod velika nesnaga, ki še jo večajo precej gosto naseljeni židje. Cerkvice so borne. Vsepovsod rodovitna polja in veliki gozdi, ki pa jih pridno redčijo za vojaške potrebe. Polja so večjidel pomandrana, vasi kup pepela. **Cele pokrajine so velika pogorišča in grobišča.** Vojaška uprava je pokupila skoraj vso živino in vsa živila. Zato vlada med ljudstvom veliko pomanjkanje. To je sad vojske! Bog obvaruj naše kraje take šibe! Čudim se svojemu trdnemu zdravju, čeravno sem prestal že nepopisne napore. Vsak dan govorim slovenski, nemški, češki in tudi poljski za silo že tolčem. S svojim konjičkom pa se kregam navadno slovenski. Moje največje veselje je, če dobim prav mnogo pisem iz ljube domovine. Prav posebno še, ko sprejmem cel kup naših izbornih listov: „Sl. Gospodarja“, „Stražo“ in druge. To so moji najdražji tovariši, ki mi lajšajo trpljenje in me kratkočasijo v dolgih nočeh. To je užitek! Pošta rabi k nam le štiri dni. Tudi pri nas zbirajo darove za uboge vdove in zapuščene sirote. Vsak rad da po svoji moči. Jaz se zadnji čas brijem, drugi pa so že pravi kosmatinci. Uši sem se, hvala Bogu, hitro znebil. Zima ni bila prehuda. Snega je bilo malo. Sedaj imamo krasne pomladanske dneve. Ptičice se že oglašajo. Podnebje je slično našemu. Nedavno smo dobili novo obleko, ker se na stari razcapani ni več ločilo črno od rudečega. Zima je boj omejila. Tudi kužne bacile je ugonobila. Zato se bo začelo spomladi vse hujše razvijati. Željno pričakujemo odločitve. Zmaga bo naša! **Slovenec ne omaga, dokler ne zmaga!** A po vojski nas tudi nihče ne bo zatiral! Bog Vam bodi plačnik, da ste plačali za me sv. križev pot. Prepričal sem se, da me je le molitev obvarovala ter mi vlila tolažbe v težkih urah. G. župniku se prav lepo zahvalim za že drugo svetinjico, ker sem prvo v bojnem metežu izgubil. To je res naš up in naše zavetje!

Veseli velikonočni prazniki so pred durmi. Jaz jih bom obhajal kakor božične v daljni Rusiji. Ne bom mogel kuriti kresa na domačem hribčku. Nam bo ga menda sovražnik kuril. Ne bom slišal prijetnega pritrkavanja, ker je tukaj zvoniti vsled sovražnika prepovedano. Tudi ne veselega pokanja topičev, pač pa gromenje 8 — 30 cent meterskih možnarjev. A kaj si hočemo, vojaki smo in moramo braniti domovino — našo drago Avstrijo. Bog daj, da se uresničijo moje in vseh želje, po častnem miru videti drage in praznovati prihodnje svetke doma. Veselo „Alelujo“ in tisočere pozdrave domačim in znancem! Vaš vedno vdani Jožef Juger.

„V vojski so nebeška vrata na stežaj odprta.“

Vinko Kokolj, ki je bil prideljen pionirskemu bataljonu št. 15, piše svojemu prijatelju v **Prihovi** pri Konjicah, ki je potrjen v vojake sledeče zanimivo pismo. (Kokolj se je udeležil vojske s Srbi, je zašel daleč vstran od svoje čete in se je preoblečen v Srba rešil na Bolgarsko, odkoder so ga poslali v Avstrijo). Pismo se glasi:

V Kristusu ljubljeni vojščak! Pred kratkim sem dobil pismo iz domačega kraja in sem zvedel, da je tudi Tebe zadelo, da si potrjen. Po volji našega vsemogočnega vojskovodje je vojska nastala in se bo tudi enkrat nehala.

Ljubi France! Ker je moralo tako biti, prosim Te, ne štej si tega v zlo; božja volja je, da boš moral nositi puško in ko se boš enkrat kaj naučil, boš tudi moral iti nad sovražnika. Dragi! Le z veseljem in z hrabrostjo pojdi branit našo milo domovino, udan v voljo božjo, z zaupanjem v Boga, v Marijo in boljšo prihodnost, da se spet zdrav povrneš v svoj mili domači slovenski kraj. Ta misel Ti bo pomagala in Te krepčala, da boš lažje prenašal težave in bridkosti sedanjega vojnega časa.

Meni se še po navadi dobro godi in tudi zdrav sem hvala Bogu, le meseca decembra mi je šlo za kožo. Srbi so že šteli ure mojega življenja, ali k sreči prideva z nekim narednikom do srbskih ranjencev, kjer dobiva srbsko obleko in tako sva srečno prišla v 18 dneh na Bolgarsko in od tam na naša tla; ali po nesreči prideva na kraj, kjer sta kolera in legar grozno razsajala. Jaz sem že prej bil prehlajen, spravijo me pri Zemunu v bolnišnico na neki otok, kjer sem hvala Bogu v šestih tednih ozdravel.

Prišel sem zopet nazaj k prvi stotniji, k Bošnjakom, od tam spet za ordonanca k bataljonskemu komandantu. Nekaj dni pozneje sem ga prosil, naj me nadomesti z drugim, mesto odgovora mi je dal dve uri zapora, katere mi je potem njegov adjutant nadporočnik hitro odvzel.

Ljubi mi France! Iz vsega srca Ti želim, da bi z veseljem odšel k vojakom in se enkrat zdrav in srečen povrnil v svoj domači kraj. Na vojsko gre skoraj vsak z žalostnim srcem, ker mu ni znano, ostane li živ ali ne. Pa, dragi mi, dostikrat si mislim, ako mi je usojeno, rad umrjem za premilo očetnjavo. Zatorej pojdi z veseljem v boj proti sovražniku in ne boj se smrti, saj pregovor pravi: „**Sladko in častno je umreti za svojo domovino**“ in spet drugi: „**V vojskinem času so nebeška vrata na stežaj odprta!**“ Ko si bil dozdaj tako vesel in priden mladenič, tudi sedaj zanaprej misli na Boga; to Ti bodi ščit pred žvižgajočimi sovražnimi kroglami in trdno zaupanje v Marijo Ti bo trdno zavetje pred gromečimi granatami!

Dalje tudi želim Tvojim starišem, da bi ne žalovali močno za Teboj, saj „Božja sveta volja je, da mlad fant na vojsko gre.“

Ljubi moj! Prav prisrčno Te pozdravljam kakor tudi Tvojega očeta in mater, pozdravim Tvojega brata Antona in sestre, tudi vse druge fante, ki pojdejo s teboj, in ostanem vedno Tvoj prijatelj Vincenc Kokolj.

Pet tednov v strelskih jarkih.

Predzadnji „Slov. Gospodar“ je pomotoma poročal, da je medicinec **Fran Dečko iz Središča**, kadet pri c. in kr. pešpolku št. 47, umrl za kolero. To poročilo je slonelo na napačni informaciji.

Medicinec Dečko se je udeležil pri sanfleti najhujših bojev v izhodni Galiciji, zlasti pri Grodeku od srede avgusta do srede oktobra ter je naposled zbolel in je moral za več mesecev v bolnišnico. Dne 22. januarja pa se je kot kadet zopet vrnil na severno bojišče in se je brez prestanka bil v najljutejših bojih

do konca meseca februarja, ko je vsled naporov hudo zbolel. Ohromela mu je namreč desna stran telesa in general mu je dovolil, da se sme vrniti v kako mariborsko bolnišnico. A svoje ljubljene domovine ni več videl. Prepeljan je bil v bolnišnico v Nitro na Ogrskem, kjer je 12. marca vsled oslabelosti srca mirno preminul. V nedeljo 14. marca je bil z vsemi vojaškimi častmi pokopan na mestnem pokopališču v Nitri.

Naj sledi nekaj odlomkov iz pisem, ki jih je pisal iz prvih vrst bojne črte.

9. februarja: Dragi starši! Pišem ponoči pri sveči, deset korakov za švarmlinijo. Celo noč streljajo topovi. Vedno pazim, da nas sovražnik ne preseneti. Že od 27. januarja sem zmiraj zunaj. Že parkrat sem bil v nevarnosti, a upam, da me obvaruje angel varuh. — 19. februarja: Dragi starši! V ognju. Ohranila me je včeraj božja roka. Pišem med bojem, se ne strelja. Zdaj sem takorekoč komandant kompanije. Že pet dni nisem spal in če, spim v snegu in vetru. Vendar sem zdrav. Sluga je bolan in prnjem je moj nahrbtnik, drugo sem zgubil. Perila nimam nobenega, pač pa sem dobil erarično. Vina in ruma imam dovolj; suh nisem, tu in tam mala mrzlica, drugače sem poln upanja na veselo svidenje. Že šest dni nisem videl vode; kavo kuham iz snežene vode. — Dne 21. februarja: Dragi brat Matevž! Jaz sem še zdrav, ta čas kompanikomandant, ker je naš nadporočnik vsled težkih ran umrl. Da bi Ti videl kupe Rusov, ki so ležali pred našo kompanijo! Radi hrabrosti sem jih mnogo priporočal; bilo je to 18. februarja, dne 19. februarja pa bi me skoro zadel šrapnel. Zdaj nas obstreljuje sovražna artilerija in nad nami frče krogle, kakor da bi bil sodni dan. — 26. februarja: Dragi brat Anton! 18. februarja je pognala naša kompanija Ruse; ko je padel nadporočnik Kopriva, sem vodil kompanijo. Slišim, da bom priporočen za srebrno svetinjo, vendar si ne delam upanja. 19. februarja bi me skoro dva šrapnela pihnila, drugi so bili vsaj tako prijazni in so se odstranili za deset korakov. Po petih tednih sem zopet v hiši v vasi. Zdrav sem, hvala Bogu, in upam, da se vidimo!

A že 3. marca piše Dečko staršem, da je hudo bolan in da upa priti v Maribor v bolnišnico, kamor ga naj pridejo obiskat. Pa želja se mu ni izpolnila, ni videl več svojih dragih in svoje domovine. V daljni tujini sameva grob mladega junaka.

Slovenski topničar severno od Varšave.

Franc Ocvirk, vrtnar v **Celju**, sedaj prideljen avstrijskim motornim baterijam, slovitim težkim možnarjem, ki so podirali francoske in belgijske trdnjave, piše dne 11. marca mil. g. opatu Ogradiju (Ocvirk se nahaja sedaj pri Hindenburgovi armadi severno od Varšave):

Velečastiti gospod opat! Pred nekaj dnevi so sprejeli moji prijatelji časopise, tudi „Slov. Gospodar“ je bil zraven. Čitali smo tudi pismo, ki sem ga Vam, velečastiti gospod opat, pisal in voščil Novo leto. Močno me je razveselilo, da „Slov. Gospodar“ prinaša pisma trpečih vojakov.

Naznanjam Vam, da se nahajamo v Rusiji, v severni Poljski. Dne 10. februarja smo se peljali iz mesta Roulers v Belgiji skozi Nemčijo mimo mesta Berolin. Po večdnevni srečni vožnji smo se peljali skozi Izhodno Prusijo. Ne morem Vam popisati, kako tukaj izgleda. Vasi, trgi, mesta, vse je razrušeno in zažgano. Mesto Lyck, ki šteje čez 15.000 prebivalcev, je popolnoma uničeno. Napravimo si lahko sliko, kako bi sovražnik v naši domovini ravnal, če bi udrl v naše kraje. Ko smo se pripeljali v Rusijo, vidimo, da ni nič uničeno. Prišli smo v mesto Grajevo. Hitro smo se spravili na delo in smo že ne daleč od tukaj oddaljeno rusko trdnjavo popolnoma razrušili. Prve dni so nas Rusi tudi hudo pozdravljali. Granate in šrapneli so frčali skozi naše vrste in padali pred in za nami. Božja volja je bila, da je samo en mož padel, nekaj jih je bilo težko ranjenih. Samo Bogu se imamo zahvaliti, da smo v tem srditem ognju bili tako srečni in se nam ni prigodila večja nesreča.

Opišem Vam še naj tukajšne kraje. Sami veliki gozdovi se razprostirajo, da jih skoro ni konca, vasi so zelo redke, hiše majhne in lesene. Zima je hujša, kakor pri nas, tako, da se človek dostikrat od zime kar do kosti pretrese. Nam mraz ni mnogo prizadjal; s potrpežljivostjo in dobro voljo vse zadovoljno prenašamo. **Slovenci smo, ki pomagamo Nemcem ob Izhodni Prusiji premagovati Ruse. Naši možnarji bruhajo smrt med ruske vrste.**

Dolgo še ni, ko se je sovražnik tukaj nahajal. Nemci so jih mnogo tisoč ujeli.

Jaz sem popolnoma zdrav. Ker ne vem, če bom imel kmalu priložnost, Vam pisati, Vam, velečastiti gospod opat, želim vesele velikonočne praznike. Z Bogom! Franc Ocvirk.

Vedno veseli in korajžni.

Lapornik Martin iz **Pilštanja**, korporal pri 26. domobranskem pešpolku, piše dne 8. marca svojim starišem in sestrama s severnega bojišča:

Vaše pismo sem sprejel z največjim veseljem. Dobilo me je ravno pri našem „gosposkem“ kosilu. **Vse me je razveselilo, samo po cigaretah se mi še sline cedijo.** Odkar sem tukaj, mi prav dobro gre. Znancev in sosedov imam dovolj; zdrav sem tudi. Samo na Ruse imam grozno jezo in sicer od tistega časa, ko so mi čevelj z noge odgrizli, da sem potem z enim samim čevljem pol-bos šel v bolnišnico v mesto Temešvar na Ogrsko. Želim, da bi naši v najkrajšem času vsem Rusom pošteno kosti polomili. S Strnadovim Francetom sva vedno skupaj, vas tudi iskreno pozdravlja. Ali je Grobinov Karl v vojski, v bolnišnici, al. doma? Pišite mi.

Sedaj imate veliko dela, kaj ne? Ali se pridno gibljete? Rad bi Vam pomagal, a sedaj se gre za cesarja in domovino. Kaj pa brat Lojze dela, ali se kaj kesa, da se je oženil? Hudmar! Saj se še menda tudi jaz oženim, ko pridem domov. Pa bo! Vojska me tepe. Priznavam, da sem včasih predolgo izostal od doma, a sedaj se mi dobro plačuje. Če Bog da, ko bo vojske konec, bom pa vedno pri Vas, draga mamica.

Mladeniči iz Slovenskega Štajerja smo vedno korajžni in veseli. Kateri se pa jezno in kislo drži, slovenski mladenič pač ni. Slabo mi je šlo, a moje srce je skakljalo, dobro mi gre, pa mi zopet veselo bije, hudo me čaka, pa se ne tresem. Mi Pilštanjčani se ne ganemo, stojimo kot skale. Molite za me pri Mariji. Pozdrav! Vaš Martin.

Vojska — kratka, a pomembna beseda.

Alojz Berčnik iz **Vitanja**, ki služi pri topničarskem polku št. 3, je že celih sedem mesecev neprestano v ognju. Dne 19. marca je bisal svojemu bratu s severnega bojišča. Pismo se glasi:

Dragi brat! Z veseljem sem sprejel Tvoje pismo. Ne morem Ti popisati, kako veselje me prešine, ako dobim iz svojega rojstnega kraja kako pismo. Dne 1. avgusta sem zapustil svojo preljubo ženo, ki se je bridko jokala za svojim še mladim možem. Tudi meni se se ob slovesu vlile solze iz oči, pa ne zaradi tega, da sem moral v vojsko, ampak zato, ker sem videl pred seboj svojo objokano ženo. V glavo mi šine misel, da se mogoče ne vidiva nikoli več. Ravnotako si se mi tudi Ti, dragi brat France in moja mama v srce smilili, ker sem Vas videl vse žalostne.

Dne 17. avgusta sem zapustil Beljak kot korajžen slovenski junak in se peljal skozi Dunaj in od tam v Budimpešto in dalje v daljno Rusko-Poljsko. Vozil sem se pet dni in pet noči. Začeli smo boj dne 29. avgusta ob 11. uri predpoldne in je trajal do teme. Drugi dan je bila nedelja. Sovražnik je začel že ob prvem svitu streljati. Strojne puške so kar sipale krogle, kakor bi rojile čebele, šrapneli in granate so pa grmeli, da se je kar zemlja tresla. Ruska artilerija je streljala salve, na desni in na levi so bili zadeti naši vojaki. In meni se še dosedaj, hvala Bogu, Devici Mariji in angelju varhu, ni ničesar zgodilo. Moji prijatelji pa so stokali vsled velikih bolečin. Ko smo se morali vrniti zaradi sovražnikove premoči, sem še le videl žrtve sovražnikovih šrapnelov: v enem kraju je ležala roka, v drugem noga, v tretjem truplo brez glave. Zopet drugi ranjenec je klical pomoči, imel je razparan trebuh, da so se mu čreva videla. Tudi Rusi so imeli velike izgube. **Res, vojska je kratka beseda, a nje pomen je strašen.** Veseli me, da imam vsaj enega prijatelja, ki je tudi iz Vitanja, da se še lahko pogovoriva v našem slovenskem jeziku. Včasih se nam slabo godi, ker imamo dvojnega sovražnika. Enega ubijamo brez vsakega streliva, ker je bolj krotek, namreč uši. Vendar smo zmiraj korajžni slovenski junaki. Pišši mi, kje se nahaja brat Karol. Znano mi je, da je tudi v Galiciji, pa ker tukaj ne smemo iti križem, tako kakor gre doma sosed k sosedu, ne morem zvedeti zanj. Če še ostanem pri življenju, Ti pišem več, ako pa ne, pa Ti naj bodo te le beseve v mislih: „V spomin Ti pišem in v slovo, morda oboje za jedno bo; a srce pravi mi tako, da se ne loč'mo za vedno.“ Iskreno pozdravljam Tebe, mamo, sestre in vse Tvoje sosede. Voščim Vam vesele velikonočne praznike! Bog Te živi in na veselo svidenje! Tvoj brat Alojz.

Avstrijsko-rusko bojišče.

Maribor, 31. marca.

V **Bukovini** se boji za nas ugodno razvijajo. Na nekaterih točkah smo potisnili sovražnika že čez mejo, na drugih smo ga pritisnili do meje. Naši uspehi v Bukovini ugodno uplivajo na javno mnenje v Rumuniji.

V južno-izhodni **Galiciji**, to je južno od Stanislava, so Rusi ustavili svoje napade. Trikrat so poskušali pri Ottynii predreti našo fronto, iz Stryja in Haliča so dobili veliko pomoč, toda vsi poizkusi so se ponesrečili.

Prelaz **Užok** se nahaja trdno v naših rokah. Smolnik, kraj ob zgornjem toku reke San, kljubuje vsem sovražnim napadom.

Prelaz **Lupkov** je tudi v naših rokah in Rusi niso prišli niti za meter naprej. Kraj Čišna ob cesti Baligrod—Lisko leži na gališki strani in je neprenehoma v naših rokah.

Le v ozemlju zahodno od **Lupkovega prelaza do Duklanskega prelaza** se nahajajo Rusi na ogrskih tleh, kamor so udrli po treh cestah, ki vodijo iz Galicije čez gorovje na Ogrsko. Na najbolj izhodni cesti, ki vodi v dolino Laborce, so prišli do Laborczewa, na cesti v dolino Ondave do Banyavölgyja in na najbolj zahodni točki ob cesti Konieczna—Bartfa do mesta Zboro. V tem ozemlju so torej Rusi 20 do 30 km na ogrskih tleh. Rusi so nameravali tudi tukaj predreti našo bojno fronto, da bi se potem ruske čete razsipale po Ogrski, a tudi to se jim ni posrečilo.

Iz zahodne **Galicije** in južnega Rusko-Poljskega sploh že mesce ne dobimo drugega poročila — nego da se vršijo od časa do časa artilerijski boji. Cela ruska moč je obrnjena na Karpate, posebno na boje med prelazoma Dukla in Lupkov.

Izpred **Varšave** nič novega. Severno oblegajo in obstreljujejo Nemci rusko trdnjavo Osovice. Da bi odtegnili Nemcem nekaj oblegovalnih čet, napadajo Rusi v smeri proti najsevernejšem delu Izhodne Prusije.

Borba v Karpatih.

Oči celega sveta so obrnjene na velikansko borbo v Karpatih. To je borba, ki ji v zgodovini človeštva ni primere. Rusija zastavlja na tem ozemlju vse svoje sile, da bi si izvojevala zmago. Ruska zmaga na tem ozemlju bi morda prinesla odločitev glede stališča balkanskih nepristranskih držav in izročila bi Galicijo, na katero se obračajo oči Rusov, nič manj poželjivo, kakor na Dardanele, Rusom v roke. Borba traja neprestano dalje, dan za dnevom, teden za tednom in mesec za mescem. Velikanske množice vojaštva pošilja Rusija neprestano na bojno črto. Preprečiti hoče, da se boji ne zanesejo v doline in da avstrijske čete ne preženejo Rusov iz tistih maloštevilnih višinskih postojank, ki so še v ruski oblasti. **Boj se vrši za vsako pedenj zemlje in za vsako višino se bijejo noč in dan srditi boji.** Miru in počitka ni, ne po dnevu in ne po noči. Zdi se skoraj, kakor če bi bil nastal nekak mir na drugih bojiščih na izhodu, le da bi se moglo pazno zasledovati to velikansko borbo, ki utegne prinesti odločitev v tej svetovni vojski. Če pa že to ne, bo izid vsekakor mogočno uplival na vsa vojna podvzetja na ostalih bojiščih, kjer se avstrijsko-nemška armada bori zoper Rusijo.

Nehvaležna naloga Avstrije.

C. kr. avstro-ogrski poročevalni urad razpošilja zanimivo izvajanje rumunskega lista „Independance“ o nehvaležni nalogi Avstrijcev v tej vojski: „Avstro-ogrsko armado je brezdvomno zadela nehvaležna usoda, da mora zadrževati velikanski naval sovražnika, ki je od prvega dne, odkar se je začela vojska, pošiljal svoje mnogoštevilne močne čete v Galicijo, ker je bil njegov glavni cilj, da si osvoji to deželo. Brez pomoči avstrijsko-ogrske armade, ki se že sedem mesecev bori proti veliki premoči, **bi se Nemci na Rusko-Poljskem ne mogli držati.**“

Rusi bi radi taborili na ogrskih nižavah.

Srdita, izredno krvava borba se vrši zadnji čas na karpatski bojni črti. Rusi so se vrgli z ogromno vojaško silo na prelaze, ki vodijo na Ogrsko. Jasno je, da bi **Rusi radi našo bojno črto razklali v dva dela** in s četami, ki jih imajo na razpolago, **udrli na ogrske nižave.** Rusi ne gledajo na to, če pade pod ognjem avstrijskih čet vsak dan tudi na tisoče vojakov. Rusko vodstvo popolnoma nič ne štedi z ljudmi. Avstrijske čete z izredno hrabrostjo in vztrajnostjo zadržujejo siloviti ruski naval.

Med Duklo in Baligradom.

Bitka med Duklo in Baligradom (Baligrad leži v Galiciji severnoizhodno od Lupkova) ima tako velik obseg, da se celoten njen potek niti ne da pregledati. Gotovo pa je, da je naš položaj na tej črti izredno ugoden. Naše postojanke se sijajno držijo. Z najboljšim upanjem lahko zasledujemo nadaljni razvoj te-le bitke. Ob Dukli so Rusi svoje napadalno bojevanje že močno opustili. Sovražnik je imel zadnje dni težke izgube. Naše čete so sovražnikovo napadalno silo zelo oslabšale. V okolici mesta Banyavölgy (na ogrski strani prelaza Lupkov) so se dne 30. marca pričeli novi boji, ki se z nezmanjšano srditostjo nadaljujejo. Rusi so vrgli v bojno črto več svežih čet in še vedno pritegujejo novih ojačenj. Izhodno od mesta Eperjes v dolini reke Laborca (na Ogrskem) se vršijo hudi napadalni boji že nad deset dni.

Bukovina kmalu očiščena od Rusov.

Budimpešta, 30. marca.

Iz Černovic se poroča: Naše čete, ki prodirajo iz izhodnega dela Bukovine proti Novosielici v rusko ozemlje, so trčile na številne ruske čete, ojačene z močnimi kavalerijskimi oddelki. Rusi so poskušali z velikim naporom vseh svojih sil poriniti nazaj sedaj to, sedaj zopet drugo naše krilo, toda vsi njihovi poskusi so se izjalovili. Rusi so imeli v teh bojih težke izgube. V okolici mesta Zalesčki (leži na galiških tleh ob levem bregu reke Dnjester) so zgradili Rusi trdnjavam podobna opirališča, katera padajo druga za drugo v naše roke. Pri Novosielici že na ruskih tleh ob reki Prut so se vršili artilerijski boji.

Przemyslske oblegovalne čete v Karpatih.

Rusko armadno vodstvo je dele przemyslskih oblegovalnih čet poslalo proti Gorlicam in Dukli, a drugi del pa na bojno črto ob reki Dunajec; velik del oblegovalge armade bode pred vsem izpolnil vrzeli, ki so nastale v ruski karpatski bojni črti. Pri Lupkovu se je n. pr. že v zadnjih bojih udeležila srditega ruskega napada na naše postojanke ruska divizija od przemyslske oblegovalne armade. Napad je bil popolnoma odbit.

Przemysl.

Izgube Przemysla pri zadnjem izpadu.

Vojni poročevalci poročajo: Prvotno poročilo, ki se je glasilo, da je izgubila przemyslska posadka pri svojem zadnjem izpadu dne 19. marca 10.000 mož, se mora v toliko popraviti, da se ne gre za 10.000 mrtvih, marveč da se gre večinoma za vojake, ki so že vsled oslabelosti popadali na tla in so prišli v rusko ujetništvo. Stevilo ujete posadke se je cenilo na 44 tisoč mož, od katere se mora odšteti 10.000 mož izgube, torej znaša 34.000 vojakov, 45.000 vojaških delavcev in 28.000 bolnih, za vsem 107,000 mož. Ker so našteli Rusi zavsem 117.000 przemyslskih ujetnikov, se iz tega razvidi, da so prišli skoraj vsi oni 10.000, o kojih se je poročalo, da so pri zadnjem izpadu posadke padli, v rusko ujetništvo.

Pogled z zračnih višin.

Zrakoplovec poročnik Stanger, ki je v družbi z ulanskim ritmojstrom pl. Lehmanom z zrakoplovom srečno ušel iz Przemysla, pripoveduje, kako grozni so bili zadnji trenutki umirajočega Przemysla. Ob ¼ na 6. uro zjutraj je bil zrakoplov pripravljen za polet. Od vseh strani so že frčali šrapneli v bližino zrakoplovnega postajališča. Zrakoplovca sta se iskreno poslovila od tovarišev, vzela seboj zadnje pozdrave za svojce ostalih ter sta se z letalom spustila v zračne višine. Komaj je bil zrakoplov kakih 100 metrov nad zemljo, že so zanetili naši pionirji na vseh koncih in krajih podsipan smodnik in ekrasit. Kakor na povelje je bilo celo mesto in trdnjava obdana od visokih ognjenih stebrov. Utrdba za utrdbo s topovi in drugimi trdnjavskimi pripravami vred je zletela v zrak. Gromelo je tako, kakor da bi se naenkrat sprožilo več sto topov. Ogromni krvavi žar, pomešan z črno-sivimi oblaki dima je obdajal širno okolico. Izhajajoče solnce niti ni moglo pošiljati svojih jutranjih žarkov na žalostno mesto. Vzduh v zraku je postal skoro neznosen. „Najin zrakoplov“, tako pripoveduje poročnik Stanger, „je bil v veliki nevarnosii. Deli razstreljenih topov, kamenje z utrdb, razno lesovje, vse je frčalo po zraku, kakor goste jate jesenskih vran. Ko sva bila kakih 300 metrov visoko, so tik pod nama spustili v zrak leseni most. Tramovje je frčalo tako visoko, da so kosi lesa prileteli celo v bližino najinega zrakoplova. Nekaj sekund pozneje je sfrčala v zrak velika smodnišnica. Zakrita sva bila naenkrat v črn smrdeči dim. Zrakoplovci imamo mirno kri, a povem vam, da sva se v tem trenutku komaj in komaj premagovala. Imela sva ugoden veter in tako sva plula z veliko brzino proti Ogrski. Krvava zarja nama je kazala mesto, kier leží nesrečni Przemysl in njega nesrečni branitelji . . . Rusi takrat niso streljali na naju. Srečno sva priplula v našo postajo. Ritmojster pl. Lehman, sicer resen in zaprt vojak, me je od ganutja poljubil in objel. Moj zadnji polet iz Przemysla mi ostane za vedno v neizbrisnem spominu“.

Pod katerimi pogoji se je udal Przemysl.

Iz Belgrada se poroča švicarskim listom, da je poveljnik trdnjave Przemysl, general Kusmanek, — stavil sledeče zahteve, predno je izročil trdnjavo Rusom: da se zagotovijo posadki vojaške časti; da se s posadko lepo postopa; da se je ne odvede v Sibirijo; da se je ne spravi v taborišča za ujetnike; da sme posadka trupla padlih przemyslskih junakov spraviti proč ter prosti odhod maloštevilnega nevojaškega mestnega prebivalstva.

Usoda generala Kusmaneka.

Ko so se okrog 6. ure v jutro dne 22. marca bližali prvi ruski oddelki notranjosti Przemysla, je stal general Kusmanek s svojim štabom na gričku na izhodni strani pred mestom. Ruski častnik, ki je vodil večji oddelek vojaštva, prijaha h Kusmaneku. Ta mu javi, da kot trdnjavski poveljnik izroči Przemysl Rusom. „Samo glad nas je prisilil“, je rekel Kusmanek. „da smo morali opustiti brambo naše trdnjave“. Rus je po vojaški pozdravil in izjavil, da smatra odslej generala Kusmaneka, njegov štab, kakor tudi vso posadko kot ruske ujetnike. V tem trenutku sta se general Kusmanek in njegov zvesti tovariš, general Tamassy objela in poljubila. V očeh obeh generalov pa so zaigrale solze.

Po udaji Przemysla so Rusi generalu Kusmaneku in njegovim častnikom izkazali vso čast. Ruski častniki so se čudili vstrajnosti in junaštvu trdnjavskega poveljnika. Ko je hotel general Kusmanek odložiti svojo sablio, so mu Rusi odgovorili: „Gospod general! Pol leta ste se ustavljali. Rusija želi, da si ohranite svoj meč. Vedno ste nam bili junašk in viteški sovražnik.“ Ruski vrhovni poveljnik Nikolaj Nikolajevič je zapovedal, da se mora tudi drugim avstrijskim častnikom przemyslske posadke pustiti sablje.

Generala Kusmaneka in častnike przemyslskega generalnega štaba so Rusi prepeljali v mesto Kiev, ki leži dobrih 450 kilometrov izhodno od Lvova v evropski Rusiji. (To je razdalja kakor iz Dunaja v Sarajevo). Na katero stran so Rusi poslali ujeto przemyslsko posadko, še sedaj ni natančno znano.

Usoda przemyslske posadke.

Iz Lvova se dne 29. marca poroča v Bukarešto, da so se ujeti avstrijski przemyslski častniki s posebnim vlakom pripeljali v Lvov. Pošiljanje ujetega moštva po železnici v Rusijo se neprestano nadaljuje. Ujetnike slovanske narodnosti so Rusi ločili od drugih ter jih bodo nastanili v posebnem ujetniškem taborů. V Lvovu ruski častniki ujete avstrijske častnike po vojaško pozdravljajo. Ljudstvo s sočutjem sprejema ujetnike in jih pozdravlja z mahanjem z robci. Topove, ki so jih Rusi uplenili v Przemyslu, bodo razstavili v Lvovu, Kijevu, Moskvi, Petrogradu in drugih ruskih mestih. Ruske častnike in moštvo, ki je bilo ujeto v Przemyslu, so obdržali za sedaj še v Lvovu. Vojaške oblasti preiskujejo, pod kakšnimi razmerami so prišli v avstrijsko ujetništvo.

Rusi s posadko Przemysla lepo ravnajo.

Berolin, 29. marca.

Iz Milana se poroča: Ruski vrhovni poveljnik Nikolaj Nikolajevič je izdal povelje, da se mora s posadko Przemysla ravnati posebno častno. Častnikov se ne sme spraviti v izhodna ruska vladna okrožja, ampak se jih mora nastaniti v Srednji Rusiji. Nadalje se mora dovoliti častnikom v najvišji meri vse tiste ugodnosti, katere jim dosedaj niso bile dovoljene. Milanski list „Corriere della Sera ceni izgube Rusov pred Przemyslom, vštevši prvo obleganje, na tri armadne zbore, ali okroglo 120.000 mož.

Rusi o Przemyslu.

Padec Przemysla se v Petrogradu in v drugih ruskih mestih še vedno prav živahno razmotriva in se ga označuje kot velik dogodek. Časopisje in ljudstvo izraža svoje veliko priznanje junaški posadki Przemysla ter zahteva in pričakuje, da se bodo častnikom posadke izkazale vse časti, katere se morajo vselej vitežko se vojskujočemu nasprotniku izkazati. Petrograjski listi cenijo moč oblegovalne ruske armade na 100.000 mož. Od teh dobi armada generala Dimitrieva 50.000 mož in 50.000 mož pa dobi armada generala Brusilova. Toda vsi ruski listi naglašajo, da je bilo avstrijskemu armadnemu vodstvu očividno že delj časa znano, da se trdnjava ne bo mogla več dolgo držati, računati se toraj mora s tem, da je avstrijsko armadno vodstvo odredilo vse potrebno, da je primerno ojačilo svojo armado. Vsi ruski listi pripisujejo padcu przemyslske trdnjave veliko večjo važnost, kakor ji v resnici gre.

Avstrijsko-srbsko bojišče.

Maribor, 31. marca.

Na srbsko-avstrijskem in črnogorsko-avstrijskem bojišču se vojska nanovo še ni začela, dasiravno se vršijo tuintam artilerijski boji in dogodijo spopadi obojestranskih predstraž. Dokler ne minejo spomladne povodnji, ni pričakovati večjih dogodkov.

Praske s Srbi in Črnogorci.

Iz Sarajeva se poroča, da vlada na državni meji ob Srbiji in Črnigori že delj časa mir. Vršili so se le manjši artilerijski boji med avstrijsko in srbsko artilerijo. Med manjšimi črnogorskimi in avstrijskimi obmejnimi stražami so se na nekaterih mestih vršile manjše praske. Sovražnik je bil povsod premagan in se je moral umakniti. Tudi v boki kotorski vlada še splošen mir. Le dne 18. marca so naše baterije obstreljevale goro Lovčen. Istočasno so avstrijski zrakoplovci metali bombe na črnogorske postojanke.

Italija vpoklicuje vojaštvo.

„Frankfurter Zeitung“ poroča iz Milana: Nedavno je italijanska zbornica sprejela postavo o gospodarski in vojaški brambi Italije. Te dni se je ta postava spopolnila s kraljevim odlokom, kateri določa, da se o vojaških zadevah ne sme ničesar poročati. Prepovedano je celo pisati o zdravstvenem stanju in vojaški izobrazbi posameznih čet.

Uradna „Wiener Zeitung“ javlja iz Rima, da je v Italiji vpoklican pod orožje tudi letnik 1883 alpskih lovcev. Dosedaj je Italija vpoklicala vsega skupaj že 13 letnikov alpskih lovcev pod zastavo.

5,000.000 vojakov na francoskem bojišču.

Vojni poročevalec nizozemskega lista „Nieuwe Courant“, ki se nahaja na angleško-francoski bojni črti, poroča svojemu listu: V francoskem glavnem vojnem stanu se mu je povedalo, da imajo Nemci na zahodnem bojišču zbranih 2,300.000 mož in pol milijona v rezervi zadaj za bojno črto. Število zavezniških čet (Angležev, Francozov in Belgijcev) pa znaša čez 2,700.000 mož, torej znaša celoskupno število vseh na zahodnem bojišču se nahajajočih vojaških čet čez 5 milijonov mož.

Podmorski boji med Nemci in Angleži.

Podmorski boji med Anglijo in Nemčijo se nadaljujejo. Odkar smo zadnjič poročali, so nemški podmorski čolni zopet potopili 4 angleške trgovske parnike, 1 ribiški parnik ter dva nizozemska parnika, ki sta prevažala blago iz Amerike na Angleško. — Strah Angležev pred nemškimi podmorskimi čolni je prisilil Angleže, da so začeli pošiljati svoje čete po noči na francosko bojišče.

Na Balkanu.

Trosporazum si zopet krčevito prizadeva, da bi še tudi Rumunijo, Grčijo in Bolgarijo pritegnil v vojsko in sicer vse tri skupaj, ker vsaka se boji druge, da ji v slučaju vojske pade v hrbet. Vendar je pričakovati, da Bolgarija ne bo šla s trosporazumom. A tudi Grčija in Rumunija uvidevate vedno bolj, da je za nju najboljše, ako čez Dardanele straži slabotna Turčija. Kakor hitro bi prišle Dardanele v rusko oblast, bi morali vsi tri kralji, rumunski, bolgarski in grški ponižno nositi rusko trobojnico za klobukom.

Nemiri na Portugalskem.

Odkar so zavladali framazoni na Portugalskem — se nesrečna dežela ne more več pomiriti. Zdaj poročajo, da se upirajo z bombami in pocestnimi nemiri pristaši pregnanega kralja Manuela.

Japonska, Kitajska, Amerika.

Japonska je vendar le privolila in podaljšala Kitajski rok za odgovor za 14 dni na svoje zahteve. Očividno še ni do zadnjega gumba pripravljena. Kitajska je tudi začela mobilizirati. Amerika še sicer nekoliko grozi Japonski, toda to ni resno, ravnotako kakor se krega že mesce nad Anglijo, zakaj ne dopusti dovoza živil za nevjorško prebivalstvo Nemčije, ne stori pa vendar nič resnega. V srcu je Amerika na strani trosporazuma in njegovih prijateljev.

Nova cesarska namestnika.

Češki namestnik knez Franc Thun-Hohenstein je odstopil. Pravijo, da zaradi očesne bolezni. Bil je sicer Nemec, a tudi Čehom vseskozi pravičen. Na njegovo mesto je imenovan grof Kudenhove, dosedaj deželni predsednik v Šleziji. Za predsednika v Šleziji je imenovan baron Vidman, ki je bil poljedelski minister, ko je bil Bienerth ministrski predsednik.

Varujmo živino!

Ugleden kmet nam piše: Visoke cene, ki jih ima sedaj živina, so za kmeta zelo z a p e l j i v e. Mnogi zaraditega prodajo tudi živino, ki bi jo sicer potrebovali za vprego, gnoj in mleko. Ne smeli bi prodajati, zdrav razum jim to veleva, a strast po denariu preglušl glas zdrave pameti. Kmetje stojimo vsled tega pred časi, ki so za moč in obstoj našega kmečkega stanu zelo nevarni. Kaj je kmet brez živine? To je mlinar brez mlina, vinogradnik brez vinograda.

Sedaj je izključeno, da bi si kmet kupil nove vole, druge krave, lepe telice. To je vse predrago! Kmet je sedaj vsled visokih cen tako daleč, da samo prodaja živino, kupovati je ne more več. To pa je zelo nevarno stališče. Gnoj se bo zmanjšal, prehranitev z mlečnimi pridelki se bo prikrajšala, trpelo bode torej gospodarstvo, a tudi življenska moč kmečke družine same. Zato je treba, da si kmetje varujemo živino, kajti potrebovali še jo bomo krvavo, da napolnimo prazne hleve viničarjev, majhnih posestnikov, a tudi svoje lastne!

*

Uredništvo dostavlja: Število živine je na Slovenskem Štajerju po naših poizvedbah sedaj, četudi ne pri vsakem posamezniku, gotovo pa v o b č e zelo padlo. Kmetje bi morali držati svojo živino. Toda temu stoji nasproti dvojno: 1. strast, tudi če n i t r e b a, prodati živino za sedanjo visoko ceno; 2. prisilna oddaja živine ali r e k v i z i c i j a. To dvoje nam zmanjšuje število živine na Slov. Štajerju.

Glede 1. Gotovo je, kdor brez škode za svojo gospodarstvo lahko proda živino, naj jo proda brez ovire. A onim, ki prodajajo na svojo gospodarsko škodo in samo za visoko ceno, naj se zabrani. Že to bi bilo po našem mnenju dobro, da se na Slov. Štajerju v o b č e p r e p o v e prodaja živine, a se v posameznih slučajih dovoljuje ali po županu ali po načelniku denarne zadruge ali kmetijske podružnice.

Glede 2. Slovenski Štajer se naj o p r o s t i o d n a d a l j n e p r i s i l n e o d d a j e ž i v i n e. Kolikor je živine ostalo, je potrebna za vprego, prehrano in pleme. Kakor slišimo, so v tem oziru (glede prisilne oddaje) poslanci Slov. Kmečke Zveze te dni posredovali v Gradcu, da se na Slov. Štajerju v nobenem glavarstvu ne rekvirira živina. Kaj so dosegli, še nam ni znano. Ako ne bo dobiti splošne prepovedi, potem bi bilo dobro, da se dovoli ž e t v e n i m k o m i s i j a m izreči glede rekvizicije zaporo čez živino v občini. Bržkone bo na ta zadnji način tudi bolj ustreženo razmeram v različnih občinah. Žetvene ko-

mistje bodo postale kmalu večje važnosti, zato se naj ustanovijo.

Kmetje, pišite nam in povejte tudi vi svoje mnenje! — Glede mešetarjev pišemo na drugem mestu.

Razne novice.

* **Blagoslovljene velikonočne praznike** želimo vsem prijateljem in naročnikom. Vstali Kristus naj prinese človeštvu zopet mirne čase!

* **Pisanke za vojake.** Največje veselje boste naredili vojakom, ako jim naročite „Slov. Gospodarja“. Četrtletno stane 1 K. Vpošljite natančen vojakov naslov.

* **Naš cesar** se kljub mnogim opravilom, ki jih ima sedaj, stalno dobro počuti. Spi navadno zelo mirno. Vstane vsako jutro že ob ¼4. uri in prebije skoro celi dan ob delu pri svoji pisalni mizi ter sprejema razne osebe. Po obedu si vladar privošči samo kratek odmor; ob solnčnih dneh se opoldne sprehaja po dvornem vrtu, če pa je slabo vreme, pa se giblje po grajskem hodniku. Zadnji čas je cesar večkrat izrazil željo, da bi rad obiskal ranjence v dunajskih bolnišnicah; zdravniki pa so mu te obiske odsvetovali, ker je vreme sedaj zelo nestanovitno. S cesarskega dvora se poroča, da cesar čas, ko se jesen spremeni v zimo in zima v spomlad, že več desetletij ni pri tako dobrem telesnem razpoloženju prestal, kakor ravno tokrat.

* **Obredi Velikega četrtka v Mariboru.** Danes na Veliki četrtek predpoldan so naš prevzvišeni nadpastir po sveti pontifikalni maši, med katero so duhovniki in drugi verniki prejeli iz njihovih rok sveto obhajilo in po blagoslovljenju svetih olj na 12 starčkih opravili ganljivi obred umivanja nog. Imena teh starčkov „apostolov“ so: Matija Kaschan (starost 86 let), Matija Eiletz (82), Martin Hietzl (81), Štefan Merkun (80), Ign. Hutter (80), Leop. Hönigmann (80), Janez Kramberger (79), Janez Zechner (77), Felks Graber (77), Janez Kolar (76), Anton Weingerl (83) in Matej Gorjanc (79). Njihova skupna starost znaša 960 let. Po svetem spravilu so bili imenovani starčki v knezoškofijski palači obdarovani in pogoščeni.

* **Duhovniške vesti.** Č. g. Jožef Kuk, kaplan v Galiciji, je prestavljen kot drugi kaplan k Sv. Lovrencu nad Mariborom.

* **Mariborski bogoslovec ujet.** G. Ferdinand Čeplak, bogoslovec četrtega letnika v Mariboru, je šel prostovoljno v vojno in je padel v rusko ujetništvo.

Iz sodne službe. Pred nekaj tedni je prišel k okrajnemu sodišču v Mariboru August Egghart, prej pravni praktikant v Boznu na Tirolskem. Je rodom z Gornjega Štajerskega in razume slovenski.

* **Naročajte srečke Slovenske Straže!** Srečka stane samo 1 K. Vrednost dobitkov 20.000 K. Srečke se dobijo v trafikah in trgovinah. — Ne zabite naše domovine!

* **Zvišanje deželnih doklad.** Kakor znano, je štajerski deželni odbor proti glasu dr. Verstovšeka sklenil zvišati deželne doklade za 15%. Slovenski poslanci so se pritožili. Sedaj pa se je z najvišjim potrjenjem dovolilo pobirati za dobo vojske samo 10 odstotkov več. To je prvi slučaj, da se je vlada ozirala na sklep deželnega odbora, ki še vrhutega ni bil soglasen.

* **Krušne karte** se bodo izdale za mesto Celje in v občini okolica Celje za kraja Gaberje in Breg; za mesto Ptuj in v karčevinski občini za kraja Karčevina in Vič, v rogozniški občini za kraja Novavas in Rogoznica, v brežki občini za kraj Zgornji in Sp. Breg ter v brestjanski občini za kraj Budina. Za mesto Maribor ostane dosedanja mestna preskrba za živila v veljavi. Od 11. aprila naprej se bo dobila moka in kruh v navedenih občinah samo, ako se odda krušna karta, v Mariboru pa na način, ki ga določi magistrat. Krušne karte, izdane od zgoraj imenovanih občin, veljajo povsod, kjer so take karte že sploh upeljane. Hišni predstojnik dobi za vse stanovalce krušne karte. Svoje karte ne sme nihče drugemu prodati ali darovati. Ponarejanje krušnih kart je strogo kaznjivo.

* **Pregledovanje zalog žita in moke.** Vlada je odredila, da okrajna glavarstva lahko sporazumno z deželno politično oblastjo ukažejo, da se zaloge žita in moke po gotovih občinah še enkrat popišejo. Popis se mora v takih slučajih izvršiti tudi tedaj, če je pri hiši manj kot 20 kg moke. S takimi naknadnimi popisovanji hočejo dobiti oblasti pregled, kako se uporabljajo zaloge moke in žita. Poleg naknadnega popisovanja pa imajo okrajna politična oblastva še tudi pravico, da odredijo pregledovanje zalog. Za izvršitev tega posla so poklicani edino zaupniki, ki jih je glavarstvo za to postavilo. Zaupnik mora imeti, kadar hoče pregledovati pri kaki hiši zaloge žita in moke, pri sebi uradno izkaznico. Ako bi prišel k hiši žandar ali financar, in bi zahteval, da mu pokažete vašo moko in žito, se mora tudi izkazati, da je v to uradno pooblaščen. Vsako osebo, ki bi brez uradne izkaznice hotela pregledovati vaše zaloge, smete zavrniti. Zaupniku z izkaznico pa se zaloge morajo pokazati. Kdor ne pokaže, zapade hudi kazni. Kaznovala pa bodo sedaj samo politična oblastva.

Prepovedane pisanke. C. k. namestnija je prepovedala barvanje jajc, ali napravo takozvanih velikonočnih pisank (rmenic). Prepoved velja za celo deželo in sicer za trgovine kakor tudi za zasebne hiše. Prestopke zoper to prepoved bo kaznovala politična oblast prve instance (okrajna glavarstva).

Pecivo ob Veliki noči. Uradno se nam naznanja, da je glasom ministrske odredbe z dne 30. januarja 1915 strogo prepovedano pri izdelavi peciva za Veliko noč rabiti več nego 50% pšenične ali ržene moke. Če vzamete za kruh n. pr. 5 kg pšenične, se mora druga polovica moke, potrebna za peko, nadomestiti z 5 kg koruzne ali ječmenove moke. Ista mera velja pri peki rženega kruha. Ta odredba ne pride v poštev samo pri pekih, ampak tudi v domačih gospodinjstvih. Prestopke te odredbe bo kaznovalo okrajno glavarstvo.

* **Kuharice zborujejo.** Na Dunaju se je vršilo v ponedeljek, dne 29. marca, 36 zborovanj dunajskih kuharic. Predavalo se jim je, kako naj varčujejo pri kuhi v vojskinem času.

* **Ne prodajajte delavne živine!** Lov za praznim dobičkom! Tako in nič drugače moramo imenovati kupčijo, ki je razvita v zadnjem času po naših krajih pri živini. Vsak bi rad prodajal za visoko ceno, tega pa ne pomisli, da bo moral plačati še višjo ceno, če bo hotel kaj kupiti. Pred vsakim semnjem hodijo prekupci že par dni okrog, stikajo po vaseh in hlevih in kupujejo živino, da jo potem na semnju ali pa že prej zopet prodado z dobičkom. Tako se živina preganja iz rok v roke in vsakih rok se mora prijeti nekoliko dobička. Nekateri prekupci spravijo v par dneh po 100 K dobička in več skupaj. Taka kupčija ni zdrava in se bo pri kmetu maščevala! Naša kmetija izgubla na ta način čim dalje bolj potrebno delavno živino. Kar ni vzela vojska, to daje kmet iz gole in v tem oziru prazne dobičkarije stran. Kaj ni to škoda? Kako bomo pa obdelovali zemljo, če ne bo dobre delavne živine pri hiši? Naj bi naši gospodarji vendar malo pomislili, da je sedanja cena slepilna in da se brez dobre delavne živine ne da izhajati na kmetiji!

* **Mešetarji.** Živina ima sedaj izredno visoko ceno. Goveda se plačuje že marsikje nad 200 K 100 kg žive teže. Mnogi lastnik živine ni dobro poučen o dnevnih cenah in nasede ljudem, ki si delajo sedaj pri prekupovanju živine velike dobičke. Piscu teh vrstic je znan slučaj, da je mešetar kupil od kmeta vole po 140 K 100 kg žive teže, prodal pa jih je za 180 K meterski stot na istem sejmu. Če pomislimo, da tehta par volov 10 do 16 metrskih stotov, lahko izračunamo, kako veliki dobiček si napravi mešetar. Najboljša pomoč zoper brezvestne mešetarje je, da se živinorejec vedno zanima za razvoj živinskih cen. Za nas štajerske živinorejce je glede cen merodajen graški živinski sejem. „Slov. Gospodar“ prinaša sedaj v vsaki številki graške tržne cene, iz katerih se razvidi, kako se iste sedaj gibljejo. Povdarjati moramo, da so tudi med živinskimi prekupci pošteni ljudje, ki so zadovoljni z majhnim dobičkom. Vsak, kdor čuti z našim kmečkim ljudstvom, pa naj skrbi, da kmet pri svoji živini ne bo opeharjen.

* **Podružnicam c. k. kmetijske družbe.** V seji 23. marca je osrednji odbor kmetijske družbe za nabavo kmetijskih strojev in dražjega orodja dovolil podporo vsem onim spodnještajerskim podružnicam, ki so bile doslej vložile prošnje. A žalibog je bilo vloženih razmeroma prav malo prošenj. Zato se še ni razdelil ves razpoložni zaklad in se je ostanek določil za obravnave v prihodnji seji, ki bo menda koncem aprila. Opozarjamo podružnice, da odpravijo tozadevne prošnje takoj, ako sploh želijo dobiti podporo. Prihodnja seja bo v tem letu zadnja, v kateri se bo delil razpoložni zaklad.

* **Kaj je z modro galico?** V dunajski „Allgem. Weinz.“ piše nižjeavstrijski državni poslanec Diwald: „Govori se, da je vojna uprava zasegla v Ustju na Labi modro galico za vojne namene. Gotovega pa se ne ve nič in se, kolikor jaz vem, o tem tudi ni ničesar uradnega poročalo. Sedaj smo v marcu in delo po vinogradih se bo kmalu pričelo. Dasiravno pričnemo s škroplenjem še le koncem maja ali začetkom junija, moramo vinorejci vendar že sedaj vedeti, ali dobimo letos modro galico ali ne. Saj ve vsakdo, da bi vinoreja brez škroplenja vinogradov silno trpela. Le malo je vinorejcev, ki bi še imeli staro zalogo modre galice; večina je brez nje. Nekatera društva in zadruge so se preskrbele s perocidom; sedaj pa primanjkuje tudi tega. Bilo bi potrebno, da bi vlada izjavila, ali je vojna uprava res zasegla modro galico ali so to le govorice brez prave podlage. Mnogi vinorejci mislijo, da gre le za trgovsko zvijačo, s katero bi tvornice dosegle za modro galico nezaslišano visoke cene. Ogrska vlada je naročila za vinogradnike 30 vagonov modre galice po K 121.50 za 100 kg in si je dala blago zasigurati. Avstrijski vinorejci mislimo, da bi bilo to tudi pri nas mogoče. Nekaj se bode moralo storiti za našo ogroženo vinorejo“. — To je isto mnenje, katerega zastopamo tudi mi. Modra galica se še da s posredovanjem poljedelskega ministrstva vedno dobiti. Ker iz Gradca ni pričakovati pomoči, so pripravljeni poslanci S. K. Z. posredovati, ako se odločijo za naročila okrajni zastopi, občine ali posojilnice. Toda to bi se moralo hitro zgoditi!

* **Zastran bakrene galice.** Dognano je zdaj, da bo Zveza gospodarskih zadrug v Gradcu dobila nekaj bakrene galice, toda ne približno toliko, kolikor bi je potrebovala. Galico pa bo oddala okrajnim zastopom in bo stal 1 kg 1.20 K. Kdor želi galico, naj se takoj oglasi pri svojem okrajnem zastopu, vendar naj ne pričakuje, da se mu bo dalo tolikor, kolikor je prijavil.

* **Namesto modre galice** nasvetuje razven že znanega perocida kranjski vinarski nadzornik Skalicky tudi tenaks. Tenaks je modrikast prašek, ki obstoji iz zmlete galice, sode in žveplenokisle gline. Zadnja je primešana zaraditega, da galica na listu bolj drži, soda pa namesto apna. Raba tenaksa je zelo priprosta. za 100 litrov vode se odtehta 1½ kg do 2 kg tega praška, se vrže v vodo in se ž njo dobro premeša. Prašek se hitro raztopi in škropilna zmes je pripravljena. Pripravlja se toraj jako hitro, sproti, če je treba lahko za vsako škropilnico posebej. V tem slučaju se vzame za vsako škropilnico 15 do 20 g (2 deki) tenaksa. Tenaks se dobiva v vrečah po 5, 25 in 50 kg. V vrečah po 25 in 50 kg stane sedaj na Dunaju 180 K za 100 kg. Vožnjina ne stane veliko, ker je za polovico znižana. „Tenax“ se dobiva pri tvrdki: Dr. G. Heiner & Co., chemisches Laboratorium, Wien II., Mollardgasse 69. Tistim vinogradnikom, ki še nimajo ali ne dobe potrebne galice ali perocid, se priporoča, da se takoj preskrbijo s tenaksom, kajti tudi tega sredstva bo kmalu zmanjkalo. Trgovcem na deželi se svetuje, da si nabavijo tenaks, ker bodo s tem zlasti manjšim vinogradnikom, ki so navajeni kupovati galico po kilogramih v prodajalnah, zelo vstregli.

* **Žveplo za vinograde.** C. kr. kmetijska družba v Ljubljani oddaja jako fino, bolonijsko žveplo. Vinogradniki, preskrbite si ga! Tudi škropilnice in žveplalnice je treba oskrbeti, ker se jih pozneje ne bode dobilo.

Brezplačna oddaja škropilnic. Ker se mora smatrati oddajo škropilnic za sadonosnike in vinograde svrho zatiranja škodljivcev kot nujno, je sklenil osrednji odbor štajerske kmetijske družbe, da bo izvršil to akcijo v nekoliko omejenem obsegu tudi takrat, ako bi se vsled vojnega stanja ne dale na razpolago državne podpore za zatiranje sadnih in vinogradnih škodljivcev. Osrednji odbor je sklenil, da bo dal za to svrho pogojno na razpolago iz obrestij nadvojvoda Ivanove in grof Meranove ustanove znesek po 1000 K, skupaj torej 2000 K. Tozadevne prošnje se naj vložijo do dne 15. aprila 1915.

* **Debeli semenski krompir se naj razreže.** Graški deželni vrtnar K. Bergman priporoča, kakor pišejo graški listi, da se naj debeli semenski krompir pred sajenjem razreže na dva dela in tako sadi. K. Bergman pravi, da je on že več let delal na ta način poskušnje s krompirjem in da je krompir, ki je bil posajen v razrezanih polovicah, mnogo bolj obrodil, kakor oni, ki se je celi položil v zemljo. Paziti moramo, da je nož oster in da se krompir sproti pri sajenju razreže. Ranjeni del krompirja se mora pri polaganju v zemljo obrniti na spodnjo stran. Gledati moramo posebno, da se krompir tako razreže, da je na vsaki polovici več očesc, ker krompir, ki nima očesc, ne poganja. Priporočamo, da se v jamice nasiplje še malo drobnega komposta.

* **Sadite solnčnice!** Zelo se priporoča, da se letos sadijo tudi solnčnice, ker bo olja primanjkovalo. Rastlina prospeva povsod. Jedra nam dajejo olje, se dajejo perutnini, listje je za krmo, stebla zmleta za polaganje svinjam.

* **Tržne cene v Gradcu.** Debeli voli 160 do 180 K, srednje debeli 150 do 158 K, suhi 140 do 158 K; debele krave 136 do 160 K, srednje debele 120 do 134 K, suhe 92 do 118 K; biki 140 do 164 K, mlada živina 140 do 160 K; teleta 216 do 220 K, izjemoma 232 K do 240 K; mlade svinje 260 do 270 K, debele svinje 270 do 280 K, srednje debele 258 do 270 K, mesne svinje 256 do 260 K; ovce 120 do 132 K. (Pri goveji živini veljajo cene za 100 kg žive teže, pri teletih, svinjah in ovcah za 100 kg mrtve teže.) Seno 100 kg: sladko 10 do 11 K, kislo 8.50 do 10 K, slama 8.50 do 10.— K; pšenica 41.50, rž 33.50, ječmen 30.80, koruza 25.50, proso 27 K, oves 27.30 K, ajda 70 K, fižol 68 do 85 K, grašica 11.20 do 11.40 K, leča 16.20 K, proseno pšeno 72 do 96 K, pšenični zdrob 92 K, koruzni zdrob 60 do 88 K, ržena moka 64 K, pšenična moka št. 0 86 do 90 K, št. 4 76 do 84 K, štev. 6 (črna) 60 do 72 K (100 kg). Jajce komad 10 do 14 v, krompir 16 do 18 v 1 kg, mleko 28 do 30 v liter. — Cene goveji živini se na vseh sejmih zelo dvigajo.

* **Osebni promet na južni železnici ob velikonočnih praznikih.** Ker se rabi letos mnogo železniških voz za prevažanje vojaštva, na južni železnici ob velikonočnih praznikih ne bodo osebni vlaki imeli več vozov kot navadno. Med Mariborom in Gradcem bodo vozili poleg dosedanjih vlakov še naslednji posebni